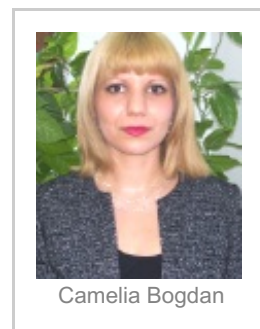

Magistrați. Incompatibilitate. Valențe. Forța juridică a unui act administrativ individual. Despre obligația judecătorilor de a-și motiva hotărârile pronunțate, în lumina principiilor statuate în lumina forului de contencios constituțional

J www.juridice.ro/562767/magistrati-incompatibilitate-valente-fora-juridica-a-unui-act-administrativ-individual-despre-obligatia-judecatorilor-de-a-si-motiva-hotararile-pronunstate-in-lumina-principiilor-statuatae-in-lumi.html

Motto: Activitatea de înfăptuire a justiției este serviciu public.

De altfel, motivarea unei hotărâri judecătorești, în sensul strict juridic al cuvântului, înseamnă arătarea în scris a rațiunilor care determină pe judecător să respingă, sau să admită o cerere. Ea este o lucrare pur subiectivă și cuprinde în sine tot respectul justiției și tot meritul judecătorului.

(G. Iuliu, Aplicarea art. 123 C.p.c. în cadrul recursului în casare, notă, in Pandectele Române, 1924, I, p. 2559)

Prin **Decizia nr. 336/13 decembrie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție** instanța supremă, în opinie majoritară, a decis sancționarea magistratului C.B, pentru săvârșirea abaterii prev. de art. 99 alin. 1 lit b) din Legea nr. 303/2004 constând în cumulul de funcții.

Prezenta decizie, motivată de magistratul-asistent, fiind astfel supusă, și sub acest aspect, căilor de atac extraordinare prevăzute de lege, a fost adoptată în majoritate, opinia separată impunându-se cu titlu de reper jurisprudențial **pentru conturarea sferei incompatibilităților magistraților în sistemul nostru de drept**, evidențiind, totodată, **forța juridică a rapoartelor de evaluare emise cu respectarea prescripțiilor legale de către Agenția Națională de Integritate**, instituție careia îi revine **competența exclusivă** de a evalua incompatibilitățile cu caracter extrajudiciar în care s-ar afla magistrații. Opinia separată mai surprinde **consecința încălcării principiului cooperării loiale între instituțiile statului constând în „perturbarea serioasă a ordinii juridice”** având în vedere **rămânerea în circuitul civil a două acte juridice cu concluzii juridice referitoare la starea de incompatibilitate a magistraților, perturbare rezultată din desfășurarea activității de evaluare a stării de incompatibilitate a magistraților** de către instanța disciplinară în afara cadrului legal, cu încălcarea art.1. alin 3 din Legea nr. 176/2010.

În ceea ce ne privește, urmează să redăm, in integrum dezlegările oferite de judecătorii supremi acestor probleme de drept și să ridicăm chestiunea obligativității motivării hotărârilor judecătorești pronunțate, în lumina recentelor dezvoltări jurisprudențiale ale Curții Constituționale.

În ceea ce privește situația de fapt avută în vedere la pronunțarea acestei decizii, precizăm că la 11 februarie 2016, Inspekția Judiciară s-a sesizat din oficiu în urma relatării în mass-media că magistratul C. B. ar fi primit suma de 10.000 lei pentru participarea în calitate de lector la programul de formare profesională „Implementarea și aplicarea viitoarei Politici Agricole Comune. Prevenirea fraudei și a corupției în vederea protejării intereselor

financiare ale Uniunii Europene” organizat în cadrul Proiectului UMP-CESAR „Furnizarea serviciilor de consultanță pentru organizarea cursurilor de instruire a personalului APIA” (în continuare, „**Programul**”). Programul s-a desfășurat în perioada 17 iulie – 2 august 2014.

La 2 martie 2016, Inspekția Judiciară a fost sesizată cu privire la aceeași situație de fapt de către Fundația pentru Apărarea Cetățenilor împotriva Abuzurilor Statului. Cele două sesizări au fost conexe, pentru a fi soluționate împreună.

Prin Rezoluția din 16 iunie 2016 (în continuare, „**Rezoluția din 16 iunie 2016**”), inspectorii judiciari, judecătoarea Aida Oana Popescu și judecătoarea Ecaterina Mariana Mirea, au dispus respingerea atât a sesizării din oficiu, cât și a sesizării conexe formulate de Fundația pentru Apărarea Cetățenilor împotriva Abuzurilor Statului, sub aspectul săvârșirii abaterilor disciplinare prevăzute de art. 99 lit. b), lit. i) teza I și lit. k) teza I din Legea nr. 303/2004^[1].

Prin Rezoluția din 24 iunie 2016 (în continuare, „**Rezoluția din 24 iunie 2016**”), inspectorul-șef al Inspekției Judiciare, judecătoarea Lucian Netejoru, a dispus:

– infirmarea parțială a Rezoluției din 16 iunie 2016, sub aspectul soluției de respingere a sesizării din oficiu și a sesizării conexe, formulată de Fundația pentru Apărarea Cetățenilor împotriva Abuzurilor Statului, pentru săvârșirea de către Recurentă a abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. b) din Legea nr. 303/2004;

– admiterea în parte a sesizării din oficiu și a sesizării conexe, precum și exercitarea acțiunii disciplinare față de Recurentă pentru săvârșirea abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. b) din Legea nr. 303/2004;

– sesizarea Secției Judecătorești a CSM în vederea soluționării acțiunii disciplinare.

Pentru a lua această decizie, inspectorul-șef a avut în vedere următoarele considerente principale:

„Potrivit art. 5 din Legea nr. 303/2004 [...] funcțiile de judecătoarea, procuror, magistrat-asistent și asistent judiciar sunt incompatibile cu orice alte funcții publice sau private, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior, precum și a celor de instruire din cadrul Institutului Național al Magistraturii și al Școlii Naționale de Grefieri, în condițiile legii.

Interpretarea *lato sensu* a dispozițiilor legale în materia incompatibilităților se susține, însă numai prin raportare la situațiile în care Consiliul Superior al Magistraturii a decis în acest sens.

Doamna judecătoarea C.B. a participat, în calitate de judecătoarea, la activități extraprofesionale, necircumstanțiate sub aspectul compatibilității cu funcția de magistrat, îndeplinind totodată acte specifice unei funcții didactice din învățământul superior.”^[2]

Dispozițiile stabilite prin Hotărârea Recurată

Prin Hotărârea Recurată, au fost respinse, ca fiind neîntemeiate, excepția nelegalei sesizări a Secției Judecătorești, precum și excepția prescripției, ambele invocate de judecătoarea C.B., iar pe fondul cauzei a fost admisă acțiunea disciplinară exercitată de Inspekția

Judiciară și, în baza art. 100 lit. e) din Legea nr. 303/2004, a fost aplicată față de judecător C. B. „sanctiunea disciplinară constând în **excluderea din magistratură** pentru săvârșirea abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. b) din același act normativ.”

Excepțiile procesuale invocate de Recurentă

În cursul acțiunii disciplinare, Recurenta a invocat, pe cale de excepție, nelegala sesizare a Secției Judecătorești și prescripția răspunderii disciplinare.

Excepția nelegalei sesizări

În primul rând, Secția Judecătorești a reținut că Inspekția Judiciară nu a încălcat competența exclusivă a ANI de a constata eventuala stare de incompatibilitate în care s-ar fi aflat Recurenta. În esență, Secția Judecătorești a statuat că

„[e]xistența unui raport de evaluare întocmit de Agenția Națională de Integritate ulterior începerii cercetării disciplinare în cauză nu constituie un impediment pentru ca Inspekția Judiciară să constate, în cadrul reglementat de lege, indiciile săvârșirii abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. b) din Legea nr. 303/2004”[3].

În al doilea rând, Secția Judecătorești a considerat că verificările efectuate de Agenția Națională de Integritate se referă la existența incompatibilităților, pe când cele realizate de Inspekția Judiciară au în vedere săvârșirea abaterilor disciplinare.

În consecință, Secția Judecătorești a respins ca neîntemeiată excepția nelegalei sesizării.

Fondul acțiunii disciplinare

În Hotărârea Recurată[4] s-a reținut că prin probele administrate în cauză a fost dovedită îndeplinirea cumulativă a elementelor constitutive ale abaterii disciplinare prevăzute la art. 99 lit. b) din Legea nr. 303/2004[5].

Latura obiectivă a abaterii disciplinare

În ceea ce privește raportul dintre competența ANI și competența CSM, Secția Judecătorești a apreciat că nu este ținută de concluzia ANI privind compatibilitatea dintre funcția de judecător și activitatea de lector în cadrul Programului. Aceasta a considerat că raportul ANI nu este nimic mai mult decât un „mijloc de probă în condițiile legii, fără a avea o valoare probatorie prestabilită”[6], iar „Secția nu este ținută în luarea unei decizii de concluziile Agenției Naționale de Integritate”[7].

În ceea ce privește elementul material al faptei, Secția Judecătorești a considerat că participarea Recurantei la Program, în calitate de lector, este incompatibilă cu funcția de magistrat deoarece

„nu s-a circumscris niciuneia dintre excepțiile expres prevăzute de lege și nici situațiilor de interpretare extinsă expuse în practica administrativă [...] a Consiliului Superior al Magistraturii”[8].

În ceea ce privește urmarea imediată a faptei, Secția Judecătorești a considerat că aceasta:

„[...] este certă și constă într-un prejudiciu de imagine, credibilitate și reputație ce afectează

în mod direct imaginea justiției care, pentru o funcționare adecvată, trebuie să de bucure de încrederea deplină a opiniei publice”[9].

În ceea ce privește legătura de cauzalitate dintre fapta Recurentei și urmarea sa imediată, singura referire la aceasta se regăsește într-un paragraf plasat în partea din Hotărârea Recurată destinată individualizării sancțiunii disciplinare:

„[t]inând cont de toate aceste împrejurări, care, în mod obiectiv, trebuie avute în vedere la individualizarea sancțiunii aplicate, reținând [...] legătura de cauzalitate, Secția apreciază că pârâta judecător nu mai corespunde exigențelor impuse de exercitarea corespunzătoare a funcției de judecător”[10].

Latura subiectivă a abaterii disciplinare

În ceea ce privește latura subiectivă a abaterii imputate, Secția Judecătorească a reținut că Recurenta a acționat cu intenție indirectă, considerând relevant, în această privință, că Recurenta „a acceptat” să participe la o „*activitate remunerată substanțial și care nu viza pregătirea unor practicieni ai dreptului, programul nefiind destinat sistemului justiției în general*”[11].

Sub acest aspect, Secția Judecătorească a considerat important că Recurenta

„a avut îndoieli în legătură cu posibilitatea participării în calitate de lector în cadrul programului[...], motiv pentru care a adresat la data de 11.07.2014 o solicitare Agenției Naționale de Integritate”[12].

De asemenea, Secția Judecătorească a făcut aprecieri asupra modului pretins informal în care Recurenta s-a adresat Agenției Naționale de Integritate și, mai mult, a considerat că Recurenta

„nu a transmis Agenției Naționale de Integritate toate informațiile referitoare la activitatea extrajudiciară la care intenționa să participe, ci doar a indicat denumirea programului de pregătire profesională și calitatea în care urma să participe la această activitate”[13].

Mai mult, pentru stabilirea intenției indirecte a Recurentei, Secția Judecătorească a avut în vedere că Recurenta a ignorat presupusa avertizare din partea ANI cu privire la încălcarea regimului conflictelor de interese și că Recurenta avea obligația de a se adresa CSM (fără a indica izvorul acestei obligații) în condițiile în care ANI ar fi avut o practică administrativă neunitară[14].

De asemenea, Secția Judecătorească a considerat că Recurenta avea și obligația de a se adresa colegiului de conducere al instanței în vederea lămuririi situației sale[15].

În final, Secția a considerat că

„[t]oate aceste aspecte conturează faptul că pârâta a intenționat să participe la această activitate, încercând să își preconstituie apărări în situația în care s-ar fi pus în discuție o eventuală stare de incompatibilitate”[16].

Individualizarea sancțiunii disciplinare

În procesul de individualizare a sancțiunii disciplinare aplicate Recurentei, Secția judecătorească a avut în vedere următoarele împrejurări:

- caracterul (considerat ca fiind) deosebit de grav al faptei[17];
- faptul că Recurenta a acceptat să participe în calitate de lector-formator la Program[18];
- remunerația (considerată „substanțială”) obținută de aceasta[19];
- pretinsa împrejurare că Recurenta nu a informat complet ANI cu privire la activitatea pe care urma să o desfășoare în cadrul Programului[20];
- pretinsa ignorare a avertizării din partea ANI referitoare la evitarea încălcării dispozițiilor referitoare la conflictele de interese[21];
- pretinsa ignorare a practicii administrative constante a CSM referitoare la incompatibilitățile și interdicțiile impuse magistraților[22];
- formularea mai multor sesizări și plângeri împotriva persoanelor cu atribuții în cercetarea disciplinară și exercitarea acțiunii disciplinare și împotriva conducerii Curții de Apel București[23];
- săvârșirea faptei în contextul unei lipse de încredere cu care sistemul judiciar se confruntă[24].

Având în vedere cele de mai sus, s-a considerat că este justificată aplicarea celei mai grave sancțiuni disciplinare față de Recurentă, și anume excluderea din magistratură, prevăzută la art. 100 lit. e) din Legea nr. 303/2004[25].

Prin Decizia civilă a Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 336 din data de 13.12.2017[26], **adoptata în majoritate (3-2) a fost înlocuită sancțiunea disciplinară a excluderii din magistratură cu sancțiunea mutării disciplinare pe o perioadă de 6 luni la Curtea de Apel Târgu Mureș.**

Hotărârea instanței supreme adoptate în opinie majoritară nu este motivată de către judecătorii care au pronunțat-o, ci de către magistratul-asistent.

În această situație, apreciem că sunt încălcate disp. art. 426 alin. 1 C. pr. civ, dar și standardele convenționale și constituționale care guvernează dreptul la un proces echitabil, fiind încălcat dreptul la o justiție independentă și imparțială.

Într-adevăr, jurisprudența CEDO referitoare la art. 6 din Convenție include multiple soluții prin care s-a statuat că hotărârea trebuie să fie motivată de judecătorii în fața cărora s-a derulat procedura și care au asistat în mod nemijlocit la procesul de administrare a probelor.

Curtea s-a pronunțat în acest sens, spre exemplu, atunci când a analizat cauzele ***Mellors c. Regatului Unit*** (hotărârea din 17 iulie 2003), ***P.K. c. Finlandei*** (decizia din 9 iulie 2002), ***Beraru c. României*** (hotărârea din 18 martie 2014) și ***Cutean c. României*** (hotărârea din 2 decembrie 2014).

Este de notorietate că, potrivit art. 426 C. pr. civ, hotărârea se redactează de unul dintre judecătorii care au participat la soluționarea cauzei și se semnează de toți membrii completului de judecată. În caz de împiedicare a unuia dintre aceștia, hotărârea se semnează în locul său de președintele completului, iar dacă nici acesta nu poate semna, hotărârea se semnează de președintele instanței.

Analizând o reglementare națională asemănătoare, Curtea a constatat o încălcare a art. 6 din Convenție în cauza Cerovšek și Božičnik c. Sloveniei (hotărârea din 7 martie 2017).

Astfel, Curtea a observat că judecătorul A.K., care a condus procesul, în fața căruia s-au administrat probele și care a pronunțat soluția în cauză, nu a fost cel care a motivat hotărârea pronunțată, întrucât s-a pensionat. După aproximativ 3 ani, hotărârea a fost motivată de alți doi judecători, D.K.M. și M.B. (fiecare în privința câte unui reclamant). Acești judecători nu fuseseră implicați în proces în niciun fel, nu participaseră la audierea reclamanților și nici a martorilor, motivările fiind concepute exclusiv pe baza studierii actelor dosarului, inclusiv a declarațiilor consemnate în scris. În schimb, judecătorul A.K. nu și-a fundamentat decizia exclusiv pe înscrisuri, ci a audiat pe reclamanți și mai mulți martori, evaluându-le credibilitatea și formându-și o opinie inclusiv asupra formei de vinovăție cu care se săvârșise infracțiunea, elemente importante, dacă nu chiar determinante, pentru condamnarea reclamanților. În mod evident, judecătorii D.K.M. și M.B., care au motivat ulterior hotărârea, nu au perceput aceste elemente în mod nemijlocit.

Curtea a admis că pot exista situații obiective în care un judecător să fie în imposibilitate de a-și motiva hotărârea, dar a arătat că se impune remedierea acestei deficiențe prin mijloace procedurale, **constând fie în desființarea hotărârii și trimiterea cauzei spre rejudecare la prima instanță, fie în rejudecarea cauzei de către o instanță de control judiciar.** În cauză nu s-a recurs la niciuna dintre aceste măsuri. În consecință, **Curtea a constatat că redactarea motivării de către alți judecători decât cei care au participat la proces conduce la o încălcare a dreptului reclamanților la un proces echitabil.**

Este important de evidențiat că, în repetate rânduri, și în alte cauze împotriva României, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (vezi cauza *Achina împotriva României*, cauza *Gheorghe împotriva României*) subliniază rolul pe care motivarea unei hotărâri îl are pentru respectarea art. 6 paragraf 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și arată că dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă susținerile părților sunt examinate de către instanța, aceasta având obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și elementelor de proba sau cel puțin de a le aprecia.

A nu motiva o hotărâre și a nu prezenta argumentele pentru care au fost înlăturate susținerile părților, echivalează cu o necercetare a fondului cauzei.

Logica hotărârii în cauza *Cerovšek și Božičnik* (care are aceleași fundamente ca și în cauzele *Mellors, P.K., Beraru și Cutean*) este că raționamentul care l-a condus pe judecător la o anumită soluție trebuie să inspire încredere justițiabilului, în particular, și publicului, în general. Numai astfel justițiabilul poate înțelege soluția și o poate critica atunci când nu este de acord cu ea. **Raționamentul trebuie, în mod necesar, să fie al judecătorului care a perceput probele în mod nemijlocit, pentru că altfel justițiabilul va rămâne cu impresia unei judecăți superficiale, din partea unui magistrat care nu-i cunoaște cauza decât în mod formal.**

În plus, soluția aleasă de către vicepreședintele instanței supreme din România, de a-și desemna sarcina inerentă funcției de judecător de a motiva hotărârea, obligație ce ține de esența funcției de a judeca, care nu poate fi apropiată de către o altă persoană în nicio situație, nu are temei în Codul de procedură civilă, nefiind prevăzută în nicio dispoziție din arhitectura art.426 cu denumirea marginală **Redactarea și semnarea hotărârii.**

Or, potrivit piramidei lui Kelsen, un Regulament de ordine interioară care ar permite degrevarea magistraților supremi de obligația motivării deciziilor încalcă disp.art. 426 C pr.civ, fiind încălcate valențele principiului **LEX SUPERIOR DEROGAT INFERIORI** și, pe cale de consecință, **standardele de argumentare juridică care trebuie să guverneze soluționarea conflictelor de legi.**

Mutatis mutandis, opțiunea vicepreședintelui Înaltei Curți de Casație a României, stat membru al Uniunii Europene, care a aderat încă din anul 1994 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a Îndatoririlor Fundamentale, de încălcare a obligației motivării hotărârii judecătorești pronunțate nu are temei în nicio dispoziție legală, neputând fi circumscrisă tezei finale a dispozițiilor art. 426 alin. 1 C. pr. civ. teza finală care permite delegarea atribuțiilor de a motiva o decizie asistentilor judiciari, deoarece aceștia nu se confundă cu magistratii asistenti, asistentii judiciari participând la procesul deliberării în litigiile de muncă, fiind numiți în funcții de către ministrul justiției, pentru o perioadă de 5 ani, la propunerea Consiliului Economic și Social conform **HOTĂRÂRII nr. 616 din 23 iunie 2005** privind condițiile, procedura de selecție și de propunere de către Consiliul Economic și Social a candidaților pentru a fi numiți ca asistenți judiciari de către ministrul justiției, precum și condițiile de delegare, detașare și transfer ale asistenților judiciari. Precizăm că în accepția noastră și aceste din urmă dispoziții încalcă Legea fundamentală, așa cum vom argumenta în cele ce urmează.

Avem în vedere că, în contextul procesului de reformă a justiției, **Înalta Curte de Casație și Justiție, al cărei vicepreședinte este judecătorul care nu și-a motivat hotărârea în prezenta cauză**, a sesizat Curtea Constituțională a României în cadrul controlului anterior promulgării, cu privire la neconstituționalitatea dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară.

Plenul Curții Constituționale, investit în temeiul art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție și al art. 11 alin. (1) lit. a) și art. 15 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, cu unanimitate de voturi, a admis obiecția de neconstituționalitate formulată de un număr de 29 de senatori aparținând grupului parlamentar al Partidului Național Liberal, respectiv Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite și a constatat că dispozițiile art. I pct. 2, 4, 29 și 61 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară sunt neconstituționale.

În motivarea soluției pronunțate, Curtea a reținut că: dispozițiile art. I pct. 61 vizează posibilitatea președintelui curții de apel de a dispune ca, la instanțele cu volum mare de activitate din circumscripția curții de apel, să fie încadrate persoane, foști judecători care și-au încetat activitatea din motive neimputabile, pentru redactarea proiectelor de hotărâri judecătorești.

Curtea Constituțională a reținut că redactarea hotărârii judecătorești, actul final și de dispoziție al instanței prin care se soluționează cu autoritate de lucru judecat litigiul dintre părți, este rezultatul activității de deliberare, desfășurată în secret, la care participă doar judecătorii care au calitatea de membri ai completului în fața căruia a avut loc dezbaterile. Motivarea hotărârii judecătorești este un act inerent funcției judecătorului cauzei, constituie expresia independenței sale și nu poate fi transferată către o terță persoană. Motivarea nu constituie doar premisa unei bune înțelegeri a hotărârii, dar și garanția acceptării sale de către justițiabil, care se va supune actului de justiție având încrederea că nu este un act arbitrar. Ea reprezintă un element esențial al hotărârii judecătorești, o puternică garanție a imparțialității judecătorului și a calității actului de justiție, precum și o premisă a exercitării corespunzătoare de către instanța superioară a atribuțiilor de control judiciar de legalitate și temeinicie. Or, în condițiile în care hotărârea judecătorească ar fi redactată/motivată de o altă persoană decât judecătorul cauzei, justițiabilul este lipsit tocmai de aceste garanții. În consecință, Curtea a constatat că dispozițiile legale criticate sunt **neconstituționale, contravenind dispozițiilor art. 21 alin. (3), art. 124 și art. 126 alin. (1) din Constituție.**

Mutatis mutandis, ubi eadem est ratio idem eadem solutio esse debet, cu atât mai puternic cuvânt în cazul de față deoarece forul de contencios constituțional a fost sesizat chiar de către Înalta Curte de Casație și Justiție; pe cale de consecință, orice reglementare care ar permite unui judecător suprem să fie degrevat de obligația motivării hotărârii pronunțate este de natură a-l plasa pe acesta deasupra legii. Or, potrivit disp.art 1 alin 5 din Constituția României, nimeni nu este mai presus de Lege.

Se cuvine astfel observat că în cauză, hotărârea fiind motivată de către o altă persoană care nu are calitatea de judecător s-au nesocotit valentele principiului nemijlocirii, încălcare care se analizează potrivit garanțiilor convenționale și neconstituționale prin prisma accesului la o instanță independentă și imparțială, Curtea Constituțională **constatând că prin motivarea unei hotărâri de către o persoană care nu a participat la deliberare se încalcă garanțiile dreptului la un proces echitabil, dar și art. 124 și art. 126 din Constituție, care consacră independența și imparțialitatea justiției.**

Motivarea de mai sus se circumscrie și **motivului de contestație în anulare reglementat de art. 504 alin. (2) pct. 4 C. pr. civ.**, conform căruia constituie motiv de contestație în anulare situația în care instanța de recurs nu s-a pronunțat asupra unui recurs.

Potrivit art. 425 alin. 1 lit. b) C. pr. civ.: *„Hotărârea va cuprinde considerentele, în care se vor arăta obiectul cererii și susținerile pe scurt ale părților, expunerea situației de fapt reținută de instanță pe baza probelor administrate, motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază soluția, arătându-se atât motivele pentru care s-au admis, cât și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților”*. În cauza dedusă judecătii, motivarea realizată de persoane care nu au participat la deliberări echivalează cu lipsa motivării.

În continuarea raționamentului juridic, în practica judiciară s-a arătat că motivarea hotărârii reprezintă un act de transparență a justiției, inerent oricărui act jurisdicțional. Hotărârea judecătorească nu reprezintă un act discreționar, ci este rezultatul unui proces logic de analiză a probelor administrate în cauză, în scopul aflării adevărului, proces de analiză

necesar stabilirii situației de fapt desprinse din aceasta prin înlăturarea unor probe și reținerea altora, urmare a unor raționamente logice făcute de judecătorești, care își găsesc exponențialul în motivarea hotărârii judecătorești. Hotărârea judecătorească reprezintă rezultatul concret, sinteza operei de judecată, iar motivarea acesteia reprezintă argumentarea în scris a rațiunii ce determină pe judecător să adopte soluția dispusă în cauză.

Tot în practica judiciară s-a statuat că exigența motivării impune prezentarea coerentă și efectivă a examenului critic al magistratului, de natură să susțină rezultatul deliberării, dar și concordanța argumentelor cu aspectele deduse în judecată de către parte. Prin Decizia nr. 708 din data 19.04.2011, Curtea de Apel București a reținut că hotărârea atacată nu îndeplinește exigența de a fi motivată. Pentru a pronunța această soluție Curtea reținut că *„maniera extrem de succintă în care se exprimă considerentele soluției face hotărârea dată criticabilă din perspectiva legalității, în măsura în care nu creează transparență asupra silogismului judiciar care explică și justifică dispozitivul și nu arată, la situația concretă supusă judecării care a fost parcursul logic al concluziei exprimate”*. Pentru identitatea de rațiune, lipsa întregului raționament al judecătorilor cu opinie majoritară nu poate decât să genereze efecte mai energice în planul dreptului procesual, cu consecința încadrării acestei situații în ipoteza descrisă de pct. 4 al alin. (2) din art. 504 C. pr. civ.

Un proces civil, în care sunt respectate dispozițiile prevăzute de art. 6 par. 1 din Convenția Europeană privind Drepturile Omului[27], include printre altele dreptul părților de a fi în mod real „ascultate”[28], adică în mod corect examinate de către instanța sesizată. Altfel spus, aceasta implică mai ales în sarcina instanței obligația de a proceda la un examen efectiv, real și consistent al mijloacelor, argumentelor și elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța în determinarea situației de fapt[29].

Or, în cauză, este notabil că afirmațiile părților nu a fost cercetate, deci nu au servit ca suport soluției pronunțată de instanță.

În practica sa[30], Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că *„motivarea unei hotărâri judecătorești, în condițiile în care nu sunt analizate raporturile juridice dintre părți prin prisma susținerilor și apărărilor, nu se circumscrie exigențelor art. 261 pct. 5 din Codul procedură civilă de la 1865 cu privire la elementele pe care trebuie să le cuprindă orice hotărâre judecătorească pentru exercitarea unui control judiciar”*. Înalta Curte a mai statuat că motivarea hotărârii constituie o *„garanție pentru părți în fata eventualului arbitrariu judecătoresc, precum și singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a se putea exercita controlul judiciar, circumscriindu-se astfel noțiunii de proces echitabil în condițiile prevăzute de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului”*.

Așadar, obligația instanței de motivare a hotărârii pronunțate este singurul mijloc prin care se verifică respectarea drepturilor părților, și constituie, în același timp, o exigență care contribuie la garantarea respectării principiului bunei administrări a justiției.

Aceeași concluzie se desprinde și din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, referitoare la dreptul la un proces echitabil.

Curtea de la Strasbourg a arătat că statele contractante dispun de o mare libertate în alegerea mijloacelor adecvate de natură să asigure respectarea tuturor imperativelor art. 6.

Judecătorii, și nu terțe părți, trebuie totuși să indice cu suficientă claritate motivele pe care își întemeiază deciziile, căci numai astfel, de exemplu, o persoană poate exercita căile de atac prevăzute de legislația națională.

De asemenea, Curtea a decis că noțiunea de proces echitabil impune ca o jurisdicție internă care nu și-a motivat decât sumar decizia sa – fie că a încorporat motivarea unor instanțe inferioare, fie că **a înțeles să procedeze într-un alt mod** – să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii.

Conform jurisprudenței CEDO, deși art. 6 alin. (1) al Convenției nu reglementează admisibilitatea și forța probantă a mijloacelor, argumentelor și ofertelor de probe ale părților, el instituie în sarcina instanțelor judecătorești o obligație de a efectua examinarea lor efectivă, **examinare care nu poate să transpară decât din motivarea realizată de judecătorul care a pronunțat hotărârea**[31].

Analizând Decizia, se constată că instanța investită cu soluționarea recursului, în componența majoritară, prin lipsa motivării, nu a prezentat motivele care au condus la soluția adoptată, încălcând, astfel, exigentele dispozițiilor art. 425 alin. (1) lit. b) C. pr. civ. și ale art. 6 par. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În ceea ce ne privește, apreciem că nerespectarea principiului motivării hotărârilor și, implicit, lipsa unei soluții la o cerere, constituie motiv de contestație în anulare potrivit art. 503 alin. (2) pct. 4 C. pr. civ., rolul acestei exigențe fiind acela de a se asigura o bună administrare a justiției.

Avem în vedere că motivarea instanței, menită să facă dovada raționamentului juridic care a stat la baza admiterii în parte a recursului, în realitate, nu aparține instanței care a luat această decizie.

Opinia separată care însoțește această decizie, ce urmează a fi redată mai jos, dezvoltă conținutul sferei incompatibilității ce ar putea constitui conținutul abaterii disciplinare prev. în dis part. 99 alin. 1 lit. b) din Legea nr. 303/2004 pentru a cărei existență este necesară întrunirea cumulului de funcții.

Totodată, în aceeași opinie separată, este clarificată și competența exclusivă a Agenției Naționale de Integritate în evaluarea stărilor de incompatibilitate în care s-ar afla magistrații, a cărei nesocotire este de natură a genera un conflict juridic de natură constituțională între autoritățile statului.

:: Opinia separată

---

[1] A se vedea Rezoluția din 16 iunie 2016, p. 56 – fila 41, vol. I, dosar Secția Judecători.

[2] A se vedea Rezoluția din 24 iunie 2016, p. 22 – fila 12, vol. I, dosar Secția Judecători.

[3] A se vedea Hotărârea Recurată, p. 17 – fila 273, vol. III, dosar Secția Judecători.

[4] *Ibidem*, p. 49 – fila 289, vol. III, dosar Secția Judecători.

[5] Art. 99 lit. b) din Legea 303/2004 prevede: *[c]onstituție abateri disciplinare: [...] b) încălcarea prevederilor legale referitoare la incompatibilități și interdicții privind judecătoria și procurorii [...]*”.

[6] A se vedea Hotărârea Recurată, p. 38 – fila 283 (verso), vol. III, dosar Secția Judecători.

[7] *Ibidem*, p. 38 – fila 283 (verso), vol. III, dosar Secția Judecători.

[8] *Ibidem*, p. 40 – fila 284 (verso), vol. III, dosar Secția Judecători.

[9] *Ibidem*, p. 53 – fila 291, vol. III, dosar Secția Judecători.

- [10] *Ibidem*, pp. 53-54 – fila 291 (față și verso), vol. III, dosar Secția Judecători.
- [11] *Ibidem*, p. 43 – fila 286, vol. III, dosar Secția Judecători.
- [12] *Ibidem*, p. 43 – fila 286, vol. III, dosar Secția Judecători.
- [13] *Ibidem*, pp. 45-46 – fila 287 (față și verso), vol. III, dosar Secția Judecători.
- [14] *Ibidem*, pp. 46, 49 – filele 287 (verso) și 289, vol. III, dosar Secția Judecători.
- [15] *Ibidem*, p. 50 – fila 289 (verso), vol. III, dosar Secția Judecători.
- [16] *Ibidem*, p. 50 – fila 289 (verso), vol. III, dosar Secția Judecători.
- [17] *Ibidem*, p. 50 – fila 289 (verso), vol. III, dosar Secția Judecători.
- [18] *Ibidem*, p. 50 – fila 289 (verso), vol. III, dosar Secția Judecători.
- [19] *Ibidem*, p. 50 – fila 289 (verso), vol. III, dosar Secția Judecători.
- [20] *Ibidem*, pp. 50-51 – filele 289 (verso) și 290, vol. III, dosar Secția Judecători.
- [21] *Ibidem*, p. 51 – fila 290, vol. III, dosar Secția Judecători.
- [22] *Ibidem*, p. 51 – fila 290, vol. III, dosar Secția Judecători.
- [23] *Ibidem*, p. 51 – fila 290, vol. III, dosar Secția Judecători.
- [24] *Ibidem*, p. 52 – fila 290 (verso), vol. III, dosar Secția Judecători.
- [25] Potrivit art. 100 lit. e) din Legea nr. 303/2004: „Sanțiunile disciplinare care se pot aplica judecătorilor și procurorilor, proporțional cu gravitatea abaterilor, sunt: [...] e) excluderea din magistratură.”
- [26] definitivă, publicată în integralitate [aici](#).
- [27] Art. 6 par. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului prevede că: „*price persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției*”.
- [28] A se vedea Hot. Perez c. Franței (GC), par. 80, CEDH 2004-I, Hot. Van der Hurk c. Olandei, din 19 aprilie 1994, par. 59.
- [29] A se vedea Hot. CEDO din 28.04.2005 în cauza Albina c. României, Hot. CEDO din 15.03.2007 în cauza Gheorghe c. României, Hot. CEDO din 28.06.2005 în cauza Virgil Ionescu c. România.
- [30] Dec. nr. 3338 din 11 aprilie 2011 pronunțată în recurs de Secția civilă și de proprietate intelectuală a Înaltei Curți de Casație și Justiție.
- [31] Coeme și alții c. Belgiei, nr. 32.492/96, 32.547/96, 32.548/96, 33.209/96 și 33.210/96, par. 115, CEDO2000-VII.

Judecător dr. Camelia Bogdan